

Detaljbudget

Datum 2011-10-20
Diarienummer KTN 30-2011

Kollektivtrafikavdelningen

Ulrika Bokeberg
031-630973
ulrika.bokeberg@vgregion.se

Till Kollektivtrafiknämnden

Detaljbudget för kollektivtrafiknämnden 2012**Inledning**Kollektivtrafiknämndens uppgift

Kollektivtrafiknämndens uppdrag är att bereda ärenden inför beslut i regionfullmäktige som den 1 januari 2012 blir regional kollektivtrafikmyndighet och ensam ansvarig för kollektivtrafiken i Västra Götaland. Kollektivtrafikmyndighetens ansvar gäller den samhällsbeställda regionala kollektivtrafiken, men är även mottagare av anmälan från kommersiella aktörer som vill konkurrera med den samhällsbeställda trafiken. Kollektivtrafiknämnden ansvarar för beslut om trafikplikt, dvs om trafik inom ett visst område ska handlas upp eller lämnas till den kommersiella marknaden.

Kollektivtrafiknämnden är beställarnämnd till Västtrafik AB som är utförarorganisation för all samhällsbeställd regional kollektivtrafik i Västra Götaland.

Nämnden har ansvaret att samverka med kommunerna kring de långsiktiga strategiska frågorna för kollektivtrafikens utveckling, och att verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet.

Kollektivtrafiken är i en utbyggnadsfas

Det finns en bred politisk förankring i Västra Götaland att kollektivtrafikens roll i transportsystemet måste stärkas eftersom kollektivtrafiken är ett viktigt medel att nå en hållbar tillväxt i länet. Det handlar om att underlätta människors vardagsresor, att knyta ihop regionen, göra den rundare och att minska trängseln. Västra Götalandsregionen har tydligt uttalat att man är beredd att ta på sig ansvaret för att utveckla kollektivtrafiken i länet, och har fått förtroendet från kommunerna att ta detta helhetsansvar från den 1 januari 2012. I januari 2013 införs trängselskatter som en del av det Västsvenska paketet. Det är en unik möjlighet att lyfta resandet med kollektivtrafiken och öka kollektivtrafikens marknadsandel, förutsatt att trafikutbudet kan möta efterfrågan. Förväntningar på trafikens utveckling finns även i andra delar av länet. Samtidigt är ekonomin en begränsande faktor. Att göra avvägningar och föra dialog med framförallt kommunerna i dessa strategiska frågor bedöms komma att präglade kollektivtrafiknämndens arbete under 2012.

Nedan presenteras kollektivtrafiknämndens budget uppdelat på de fyra perspektiven; medborgarperspektivet, verksamhetsperspektivet, medarbetarperspektivet och ekonomiperspektivet.

Utveckling av mål, delmål och system för återrapportering och uppföljning för respektive mål kommer att ske under 2012.

Medborgarperspektivet

Det övergripande målet inom medborgarperspektivet är att invånarna i Västra Götaland ska vara nöjda med kollektivtrafiken i länet.

Kundnöjdheten är idag inte tillfredsställande. Västtrafik har identifierat fyra hörnstenar för att öka kundnöjdheten som kollektivtrafiknämnden stöder i sin beställning till Västtrafik inför 2012. Det handlar om:

- Betalsystem/sortiment
- Störningsinformation
- Trafik/leverans
- Västsvenska paketet – K2013

Betalsystemet ska fungera och brister åtgärdas, störningsinformationen förbättras, trafiken ska i så hög grad som möjligt komma i tid och levereras med god kvalitet och säkerhet i hela länet. Förberedelsearbetet inför införandet av trängselskatter prioriteras högt.

Pris-och sortimentsstrategi

En anledning till att invånarna inte är nöjda med kollektivtrafiken idag är missnöje med nuvarande prissystem. Kollektivtrafiknämnden har beslutat att prioritera denna fråga högt. Den 13 oktober 2011 beslutade kollektivtrafiknämnden om ett uppdrag till Västtrafik AB att i samverkan med kollektivtrafikavdelningen utreda alternativa modeller med målet att beslut om en långsiktig pris-och sortimentsstrategi ska kunna tas i regionfullmäktige våren 2012. En arbetsgrupp med sju politiker från nämnden är utsedd. Åtta kommunrepresentanter är knutna till denna grupp och Västtrafiks styrelses presidium är adjungerade. Tidplanen är satt till våren 2012.

Kommersiell trafik

Hur kollektivtrafikmyndigheten, genom nämndens arbete, lyckas möta kommersiella aktörers inträde på den regionala kollektivtrafikmarknaden vid avregleringen 1 januari 2012 kommer ha betydelse för invånarnas nöjdhet med kollektivtrafiken. Bedömningen är att relativt få aktörer kommer att komma in på marknaden då den samhällsbeställda kollektivtrafiken är relativt väl utvecklad i hela länet.

Kollektivtrafiknämnden har tillsammans med utföraren, Västtrafik en viktig uppgift att se till att den nya spelplanen fungerar så bra som möjligt. Transportstyrelsen kommer att ta fram riktlinjer som kollektivtrafikmyndigheten behöver för att fullfölja sitt ansvar regionalt. Mycket är fortfarande oklart, t ex när det gäller fria aktörers in- och utträde på marknaden, hur man kan hantera kapacitetsbrist i infrastrukturen mm.

Här krävs ett gemensamt utvecklingsarbete såväl nationellt i branschen som

Mål 2012

Invånarna ska bli nöjdare med kollektivtrafiken i Västra Götaland.
Nöjdheten ska öka med minst 2 procentenheter 2012 jämfört med 2011

inom länet (kollektivtrafikmyndigheten genom kollektivtrafiknämnden, Västtrafik och kommunerna) de närmsta åren.

Verksamhets/processperspektivet

Regionfullmäktige har som prioriterade mål att:

(V23) Resandet med den regionala kollektivtrafiken ska öka för både kvinnor och män

(V24) Andelen som reser kollektivt istället för med bil ska öka

(V17) Användningen av fossil energi i Västra Götaland ska minska

(V21) De funktionella arbetsmarknadsregionerna ska utvidgas och sammanfogas

Regionfullmäktiges verksamhetsmål ovan bedöms som väl beaktade i Västtrafiks verksamhetsplan för 2012-2014 som är fastställd av Västtrafiks 50 ägare i maj 2011. Till grund för verksamhetsplanen ligger framförallt de delregionala målbilderna till 2025 (inklusive K2020 för GR, som också sträcker sig till 2025 trots namnet). Därutöver finns en målbild för den storregionala trafiken som syftar till att utvidga och sammanfoga arbetsmarknadsregionerna och som är utgångspunkten för planeringen av regiontågtrafikens utveckling. Västtrafik har också anslutit sig till den branschgemensamma strategin att minska användningen av fossil energi. Strategin innebär att 90 procent av kollektivtrafikens persontransportarbete med buss till år 2020 ska drivas med fossilfri energi.

Verksamhetsplanen för 2012-2014 anger riktningen för Västtrafiks verksamhet, dvs vilka mål som ska vara styrande, till dess att det regionala trafikförsörjningsprogrammet för Västra Götaland är antaget, senast i oktober 2012.

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet ska fastställa mål för kollektivtrafikens utveckling på lång sikt (2025) och till 2016. Programmet ska tas fram i en bred samrådsprocess med berörda aktörer, och i samverkan med kommunerna i länet. Att arbeta med utredning och samråd kring trafikförsörjningsprogrammet kommer vara en av kollektivtrafiknämndens viktigaste uppgifter under 2012.

Som en del av arbetet med trafikförsörjningsprogrammet pågår också ett arbete med en ny långsiktig tågstrategi och en uppdatering av målen för anpassning av trafiken för funktionshindrade. Även dessa utredningsprocesser sker genom breda samråds- och samverkansprocesser.

Utveckla samverkansformer

Kollektivtrafiknämnden ansvarar för att samråda med kommunerna gällande kollektivtrafikens strategiska utveckling. Det beslut som kommuner och Västra Götalandsregionen fattade gällande överföring av ansvaret av kollektivtrafiken i länet innefattade även beslut om samverkansformer. Kollektivtrafiknämnden ska inrätta ett regionalt kollektivtrafikråd där kommun- och regionpolitiker ska mötas för att samråda. Dessutom ska särskilda samverkansavtal upprättas med de fyra stadstrafikområdena som utgör huvudnoderna för trafiken i Västra Götaland. Detta kommer att utgöra ett viktigt utvecklingsområde för nämnden under 2012.

Kollektivtrafiknämndens samverkan med andra nämnder inom regionen är också en viktig förutsättning för att kollektivtrafikens mål ska uppfyllas. Särskilt viktig är samverkan med RUN och BHU.

Beställning utökad trafik, Västtrafik 2012

Västra Götalandsregionen har genom RUN i november 2010 angett inriktning för trafikförsörjningsplanen 2012 med utgångspunkt i fullmäktiges mål samt den av Västtrafiks ägare fastställda verksamhetsplanen. Sammanfattat innebär den att högsta prioritet ges till:

- sk ”nödvändiga satsningar”. Dvs trafikökningar som krävs för att befintliga resenärer ska få plats. Ofta handlar det om turläggning av regelbundet körda förstärkningsbussar. (Gäller hela regionen)
- Anpassning och förberedelse för införande av trängselavgifter
- Därefter prioriteras att följa delregionalamålbilder, strategier och program som sammanfattas i Verksamhetsplanen 2012-2014.

Utifrån den fastställda ramen har Västtrafik visat att budgeten kommer täcka delar av de ”nödvändiga satsningarna” och begränsade åtgärder för att förbereda inför trängselskatterna. Då resandeökningen under 2011 är rekordstor har vi en mycket hög belastning på trafiken i högtrafik. Ökningen gäller hela länet men framförallt i och kring Göteborg. De satsningar som kan genomföras 2012 ger därmed mycket begränsat utrymme för nya resenärer, utan kommer framförallt att handla om att få plats med de resenärer som tillströmmat under 2011. Ännu mer begränsat är utrymmet för förberedande åtgärder inför införandet av trängselskatter.

Forskning- och utveckling

Kollektivtrafiknämnden ska verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet. Redan under 2011 är kollektivtrafiknämnden involverad i ett initiativ för att bilda ett FoI-centrum tillsammans med de tre storstadsregionerna, Vinnova, Trafikverket och Formas. Frågan drivs i samverkan med regionutvecklingsnämnden. Kollektivtrafiknämnden övertar också Västtrafiks roll som finansiär av forskningsinstitutet Samot i Karlstad. Västra Götalandsregionen är involverad i andra projekt och program som rör persontransporter, där kollektivtrafiknämnden kan komma att överväga deltagande på ett eller annat sätt, t ex Mistra urban future. Det finns behov av att kollektivtrafiknämnden på sikt tar fram en FoU-strategi.

Kollektivtrafiktrafiknämnden övertar två utvecklingsprojekt från regionutvecklingsnämnden. Det ena är ett pilotprojekt inom K2020 för att förbättra och snabba upp trafiken i stråket Öckerö-Torslanda-Göteborg. Pilotprojektet löper ut 2012 och kommer därmed att följas upp och utvärderas under året.

Dessutom övertar kollektivtrafiknämnden från RUN ett omfattande utvecklingsprojekt inom anropstord trafik (10 mnkr över en treårsperiod 2012-2014). Projektet syftar till att utveckla tillgängligheten för boende i mindre orter och på landsbygden i Västra Götaland, och kommer därmed innebära åtgärder framförallt i Sjuhärad, Skaraborg och Fyrbodal. Kollektivtrafiknämnden kommer att nära följa projektet.

Mål avseende den interna verksamheten

Regionfullmäktige har formulerat prioriterade mål som avser den interna verksamheten:

(V18) Antalet resta mil i tjänsten ska minska

(V20) Alla verksamheter ska arbeta systematiskt med miljöledningssystem

Kollektivtrafikavdelningen kommer successivt bygga upp sin verksamhet med relevanta ledningssystem, och system för att följa upp antal resta mil i tjänsten för såväl tjänstemän som politiker i kollektivtrafiknämnden. Ambitionen är att även kunna följa upp hur stor andel av resorna i tjänsten som genomförs med kollektivtrafik jämfört med bil.

Mål 2012

- Resandeökning med minst 3 procent (mått: Västtrafiks resandemätningar, jmf helår 2011)
- Ökad marknadsandel med 1 procentenhet (mått: kollektivtrafikbarometern, jmf helår 2011)

Ytterligare delmål och styrtal för verksamhetsperspektivet ska utvecklas inom ramen för trafikförsörjningsprogrammet under 2012.

Delmål och styrtal som avser den interna verksamheten ska beaktas i arbetet med att en verksamhetsplan tas fram för den nya organisationen

Medarbetarperspektivet

Regionfullmäktige har som prioriterade mål att:

(M01) Sjukfrånvaron ska fortsätta att minska

(M02) Löneskillnader mellan män och kvinnor, enligt BAS, ska åtgärdas

(M04) Västra Götalandsregionen ska sträva efter en jämnare könsfördelning

(M05) Alla anställda ska erbjudas möjlighet till heltidstjänst

(M06) All med ledande befattning ska få utbildning i genuskompetent ledarskap

Kollektivtrafikavdelningen är en ny avdelning inom Västra Götalandsregionen. En process pågår för att föra över utredare/handläggare från RUN och Västtrafik till den nya avdelningen. Dessutom pågår rekrytering av de kompetenser som inte fås genom denna överföring. Det handlar i första hand om rekrytering av stadstrafikkompetens samt supportfunktioner för den nya avdelningen, såsom nämndsekreterare, ekonom och informatör.

Fullmäktiges mål beaktas i uppbyggnaden av avdelningen. Verksamhetsplan att utarbetas där ovanstående mål kan omsättas i mål och planer för den egna verksamheten.

Ekonomiperspektivet

Regionfullmäktige har som prioriterade mål att
(E01) Alla verksamheter ska ha kostnadskontroll och redovisa ekonomisk balans exklusive beviljad användning av eget kapital
(E02) Stor restriktivitet ska gälla för användning av det egna kapitalet
(E03) Alla verksamheter ska öka sin produktivitet och effektivitet

Mer kollektivtrafik för pengarna

Med de högt ställda mål som finns för kollektivtrafikens utveckling och en ansträngd offentlig ekonomi kommer kollektivtrafiknämnden att lägga stort fokus på detta mål. Hur trafiken kan optimeras för att möta en kraftigt ökad efterfrågan vid införande av trängselskatter är en viktig uppgift för Västtrafik under 2012.

Under 2012 kommer kollektivtrafiknämnden utreda hur ekonomistyrningen från beställarens sida kan utvecklas i syfte att öka effektivitet och nå en högre måluppfyllelse per insatt skattekrone.

I samband med arbetet med det regionala trafikförsörjningsprogrammet ingår att se över Västtrafiks strategi för lågfrekvent resande för systematisk effektivisering av kollektivtrafiksystemet.

Kollektivtrafiknämnden har i beslut den 13 oktober 2011 föreslagit regionstyrelsen att Västtrafik ska få nyttja obeskattade reserver som regionens övriga bolag.

Mål och styrtalet för ekonomiområdet utvecklas inom ramen för trafikförsörjningsprogrammet under 2012.

KOLLEKTIVTRAFIKNÄMNDEN

Ulrika Frick
Ordförande

Ulrika Bokeberg
Tf Kollektivtrafikdirektör

BILAGA 1 Ekonomitabell - sammanställning

Kollektivtrafiknämndens finansiering kommer under 2012 från flera håll. Regionfullmäktiges ram innefattar den skatteväxling som genomförs vid årsskiftet och som innebär att kommunkollektivet sänker sin skatt med 43 öre samtidigt som Västra Götalandsregionen höjer sin i motsvarande grad.

Dessutom sker en överflyttning av verksamhet, dels från regionutvecklingsnämnden, dels från Västtrafik, till kollektivtrafiknämnden. Därtill tillskjuts medel centralt (10 mnkr) för etablering av den ny verksamheten (ny nämnd och kollektivtrafikavdelning).

Teknisk budgetjustering från regionutvecklingsnämnden

	tkr
Rabatt på vissa kollektivtrafikresor för studenter och unga vuxna	17 000
Dubbeltur tåg Norra Bohusbanan	700
Utveckla anropsstyrd trafik (10 mnkr under 3 år)	3 350
K2020 Öckerö-Torslanda-Göteborg	1 200
Regionalt ägarråd	1 275
Överföring av kostnader för personal från enheten Infrastruktur och kollektivtrafik	1 500
Summa	25 025

Rabatt för studenter och unga vuxna är ett tillköp som RUN införde 2005. Numera har prisstrukturen för periodkort anpassats och rabatten är fullt integrerad i prissystemet. Därmed förs denna post från 2012 över till Västtrafiks ordinarie ägarbidrag.

Regionutvecklingsnämnden har också under flera år gjort ett separat tillköp för en enstaka dubbeltur (mån-tors) på Norra Bohusbanan (0,7 mnkr netto). Denna tur bedöms som nödvändig för att upprätthålla en rimlig trafikeringsstandard på banan. Även denna post förs från 2012 över till Västtrafiks ordinarie ägarbidrag .

Initialt, 2012, kommer tre tjänster att överföras från Västtrafik till den nya kollektivtrafikavdelningen. Dessutom flyttas den budget som Västtrafik har för utredning av långsiktiga strategier. Viss förskjutning av politiskt ansvar sker även mellan Västtrafik styrelse och nämnden. Enligt regionstyrelsens beslut i september 2011 ska även Västtrafiks lokalkostnader minska motsvarande hyreskostnaden för kollektivtrafikavdelningen. Totalt 5,2 mnkr.

Kollektivtrafiknämndens detaljbudget		mnkr
Finansiering		
Regionfullmäktige		3 002,8
Teknisk justering överföring från RUN		25,0
Central överföring för etablering av kollektivtrafikavdelningen		10,0
Summa intäkter		3 037,8
Kostnader		
Västtrafik AB - ekonomisk ram 2012*		3 015,3
Kollektivtrafikavdelningen (personal+ personalomkostnader, hyra + drift lokaler, utrustning)		11,0
Strategiska utredningar		2,7
Forskning och utveckling kollektivtrafik**		6,6
Nämnd och samrådsforum		2,2
Totalt		3 037,8

*Beräkning av ekonomisk ram för Västtrafik AB		mnkr
Regionfullmäktiges ram		3002,8
Teknisk justering RUN→KTN→VT		+17,7
<i>varav 17 mnkr beslutad rabatt för studenter och unga vuxna 17 mnkr</i>		
<i>varav 0,7 mnkr beslutad tur på Norra Bohusbanan (bedöms ej som tillköp)</i>		
Överföring av ram VT→KTN till kollektivtrafikavdelningen (tjänster, utredningsbudget, lokalkostnad, minskad kostnad styrelse)		-5,2
Total ram för Västtrafik AB 2012		3015,3

**Fördelning av medel Forskning och utveckling		mnkr
Beslutade projekt överfört från RUN:		
Utveckling av anropstyrd trafik (10 mnkr 2012-2014)		3,8
K2020 Pilot Öckerö-Torslanda-Göteborg (sista året 2012)		1,2
Övriga projektmedel		1,6
<i>Inriktningsbeslut 13 okt 2011 om engagemang i Fol-centrum</i>		
Totalt		6,6